

Tysklærerforeningen for Grundskolens møde med børne- og uddannelsespolitisk udvalg tirsdag den 22. januar 2013

Tysklærerforeningen for Grundskolen takker for den mulighed, vi har fået for over for udvalget her at kunne fremlægge og drøfte vore synspunkter vedrørende sprogundervisningen i folkeskolen. Når vi har bedt om foretræde for udvalget, er det, fordi vi mener, at der på sprogområdet er behov for kritisk at kommentere regeringens udspil til en folkeskolereform "Gør en god skole bedre".

Tysklærerforeningen for Grundskolen

Tysklærerforeningen er på mødet repræsenteret ved sit sprogpoltiske udvalg: Carl Kinze, lærer på Balsmoskolen i Smørumnedre. Poul Kok, lærer på Herskindskolen i Århus, Hjalmar Jess, lærer på Stengård skole i Gladsaxe, og af foreningens formand Flemming Nygaard, der har undervist på Molsskolen i tysk i 34 år. Sidstnævnte har endvidere en fortid bag sig som bl.a. fagkonsulent i undervisningsministeriet.

På mødet den 22. januar vil formanden fremkomme med et kort mundtligt oplæg, hvorpå der i den resterende tid kan stilles spørgsmål, hvor foreningens synspunkter kan uddybes.

"Gør en god skole bedre"

"Gør en god skole bedre". Hvem kan være uenig i den overskrift? At vi i et lille sprogområde og i et eksportafhængigt land med mange udenlandske (specielt tyske!) turister skal være rigtig gode til fremmedsprog, er der vist heller ingen, der sætter spørgsmålstejn ved (at Tyskland er Danmarks største handelspartner, er i den forbindelse en ikke uvæsentlig faktor, når vi specifikt ser på behovet for at kunne tale tysk).

Ingen skyklapper - og ingen forgyldte vandhaner!

Men som tysklærerforening har vi ingen skyklapper på. Vi arbejder for at styrke elevernes *samlede* sprogkompetencer. Og i en tid, hvor ressourcerne er knappe og krisen kradser, vil vi argumentere for, at der i folkeskolen indføres en sprogmodel, som giver mest mulig fremmedsprog for pengene. Desuden er det for os en vigtig pointe, at alle eleverne i folkeskolen skal have to fremmedsprog, og alle skal have mulighed for at vælge et tredje. Når vi således har fokus på 2. og 3. fremmedsprog, falder det fint i tråd med regeringsgrundlagets formuleringer på sprogområdet, hvor undervisning i "op til tre fremmedsprog" eksplicit er nævnt. Regeringen vil – citat: "styrke elevernes muligheder i en globaliseret verden, f.eks. gennem udvidelse af sprogundervisningen, så der tilbydes undervisning i op til tre fremmedsprog".

Tyskland er fortsat Europas stærkeste økonomi, og tæt ved fire ud af fem danske virksomheder er aktive på tysktalende markeder.

VisitDenmark, Hamborg, der arbejder med udvikling og markedsføring af dansk turisme oplyser, idet der henvises til tallene fra 2010, at tyske turister tegnede sig for 13 ud af 22 millioner overnatninger i Danmark, og direktøren for Visit Denmark, Lars Ramme Nielsen konkluderer: *“Tyskerne er handelsfolk - de sælger på engelsk, men de køber på tysk.”* Ovenstående citat viser med al tydelighed, at engelsk ikke er nok!

Engelsk er et meget vigtigt sprog, men *kun* at fokusere på engelsk er ikke nok. Vi har set, at Fransklærerforeningen for kort tid siden havde foretræde for dette udvalg. Og vi er helt sikre på, at fransklærerne havde mange gode argumenter for vigtigheden af at lære fransk. De har sikkert også argumenteret godt og grundigt for, hvorfor det er for sent at påbegynde 2. fremmedsprog midt i puberteten i 7. klasse. I rapporten ”Sprog er nøglen til verden” foreslås det, at 2. fremmedsprog skal påbegyndes i 5. klasse. Rapporten foreslår også, at engelsk påbegyndes i 1. klasse. Det ville være fint - hvis ellers der var ressourcer og timer i overflod – at styrke alle fremmedsprogene i folkeskolen. Når det ikke er tilfældet, må politikerne jo prioritere og sætte ind, hvor behovet er størst – og hvor man får mest fremmedsprog for pengene.

Det betyder også, at man i folkeskolen må prioritere sprogene efter, hvor vigtige de er for landet. Der kan ikke sættes spørgsmålstegn ved engelskfagets status. Engelsk står overordentlig stærkt i folkeskolen og i hele uddannelsessystemet. Er der evidens for dette? Ja, det er der! Kigger man på karaktergennemsnittet for mundtlig engelsk på Børne- og undervisningsministeriets webside, kan man se, at de gennemsnitlige mundtlige prøvekarakterer i engelsk gennem de seneste 6 år kontinuerligt har været stigende. Mundtlig engelsk topper nu listen sammen med mundtlig dansk i forhold til alle andre fag! *Engelsk er ikke noget nødlidende fag i folkeskolen!* Niels Christian Sauer, medlem af Skole og uddannelsespolitisk udvalg i Danmarks Lærerforening, har udtalt: at engelsk fra 1. klasse svarer til ”forgyldte vandhaner på drengetoiletterne”.

For nu at gøre situationen helt klart, og for at blive i billedet: Vi har bestemt ikke noget imod forgyldte vandhaner på hverken drenge- eller pigetoiletterne, men når det regner gennem taget og trækker fra pilrødne vinduer, så mener vi altså ikke, at forgyldte vandhaner er det mest presserende, når den økonomiske indsats skal prioriteres. Overført til sprogundervisningen i folkeskolen betyder dette, at regeringsudspillet ensidige satsning på engelsk - ved kun at foreslå flere engelsktimer - i den nuværende situation er forkert. Det er ikke engelsk, som er nødlidende i Danmark, men så godt som alle andre fremmedsprog.

I folkeskolen er det 2. og 3. fremmedsprog, som skal have tilført ekstra ressourcer. Fransklærerforeningen og rapporten ”Sprog er nøglen til verden” foreslår, at tysk/fransk skal være obligatorisk fra 5. klasse. Det mener vi imidlertid ikke, er en realistisk og hensigtsmæssig model.

Det er en meget dyr fravalgsmodel, som tvinger eleverne til at fravælge enten tysk eller fransk. Hermed tilbydes der netop ikke ”op til tre fremmedsprog”, som nævnt i regeringsgrundlaget. Selvfølgelig kan Fransklærerforeningens model så udbygges med muligheden for et tredje fremmedsprog, fx fra 7. el. 8. klasse. Men i så fald bliver modellen jo *helt* ubetalelig! (og man skal i den forbindelse måske lige minde om, at sproglærerne allerede i dag beklager sig over kommunale nedskæringer i de vejledende timetal). Vores kommentar til Fransklærerforeningens model er derfor: ”Wer soll das bezahlen?”. Om lidt

vil vi afsløre vores sprogmodel, som både styrker fransk og tysk og som er til at betale, men allerførst begrundes vi gerne, hvorfor det er vigtigt at styrke tysk.

Derfor bør tysk styrkes

Lad os først vende tilbage til problematikken omkring karakterne: Hvor de gennemsnitlige mundtlige engelskkarakterer til FSA-prøven lå i top og tilmed stiger og stiger, skraber de mundtlige tyskkarakterer bunden.

Minister Christine Antorini sagde for et par uger siden i radioen: "Tysk er et særlig vigtigt sprog for Danmark." Det er vi selvfølgelig enige i, men så må vi også nødvendigvis fortælle ministeren, at dette sprog er i krise i Danmark! Professor Per Øhrgaard brugte dette billede, da han i Politiken illustrerede problemet med de unges mangelfulde tyskkundskaber: Når han har tyske middagsgæster og gerne vil udvide selskabet med en håndfuld danskere, er han nødt til at invitere nogen fra sin egen generation. Øhrgaard siger: "For generationen over 50 er efterhånden den eneste, der forstår og taler et hæderligt tysk." Øhrgaard har også en kommentar til det ensidige fokus på engelsk: "Engelsk, engelsk, engelsk. Danmark er i fuld gang med en sproglig selvkolonisering, der afskærer os fra at følge med i, hvad der foregår i eksempelvis Tyskland og Frankrig. Deres forskning, medier og debat har vi efterhånden kun adgang til på anden hånd – nemlig når det bliver oversat til engelsk. Det får konsekvenser, at det er gået så galt med den sproglige dannelse." Han siger desuden: "Det er ikke særlig svært at lære tysk, og derfor er det dumt at lade være." Men hvis det i virkeligheden ikke er særlig svært, hvorfor er faget så inde i den onde spiral, som bl.a. kommer til udtryk i karaktergivningen ved folkeskolens afgangsprøve? Det er der selvfølgelig mange forskellige grunde til. Helt overordnet handler det om at fortælle eleverne, at faget er vigtigt. Derfor bør tysk gøres obligatorisk i folkeskolen. Allerede i Kulturministeriets rapport "Sprog til tiden" blev der argumenteret for at gøre tysk obligatorisk. Citat: "Både indlæringsmæssigt og kulturelt giver det altså god mening, at alle danske skoleelever skal have tysk sprog som det naturlige og obligatoriske 2. fremmedsprog efter engelsk. Tysk som obligatorisk fag vil derudover sende et stærkt signal om, at tyskundervisning ikke er et levn fra fortiden men derimod en central brik i danske skoleelevers pensum. Tysk som obligatorisk 2.-sprog vil også fritage elever for meget tidligt at skulle tage ansvar for valg og fravalg af sprog, som senere er styrende for deres muligheder i ungdomsuddannelserne."

Hvordan styrker vi så fransk, når tysk bliver obligatorisk?

Men hvordan styrker vi så fransk, når tysk bliver obligatorisk? Her skal man huske på, at det i dag kun er ganske få folkeskoler, som overhovedet tilbyder fransk. Fransk er derfor i dag ingen valgmulighed for de allerfleste elever. Det skal der laves om på! Fransk og eventuelle andre fremmedsprog som spansk skal fremadrettet være et reelt tilbud for alle elever senest fra 8. klasse. Vigtigt er det dog, at det bliver muligt, at disse sprog kan være fortsættersprog i gymnasiet (hvilket ikke er tilfældet for det etårige spansk, som i dag teoretisk er en mulighed i folkeskolen, men som stort set ikke findes – sikkert også fordi elever med folkeskole-spansk i gymnasiet skal "starte forfra" med begynder-spansk).

3-6-8-modellen

Vores model er 3-6-8-modellen, fordi den er "til at betale", fordi den styrker både tysk og fransk, og fordi den sproglige rækkefølge: Først engelsk, så tysk, så fransk, svarer til

sprogenes betydning i en dansk sammenhæng. Når det hedder 3-6-8, betyder dette, at engelsk skal tilbydes *senest* fra 3. klasse, tysk *senest* fra 6. og fransk (og evt. andre fremmedsprog) *senest* fra 8. klasse. Vi har stor sympati for det synspunkt, at 2. fremmedsprog skal påbegyndes i 5. klasse. Men vi er også realister. Lokalt har man jo mulighed for at starte med sprogene endnu tidligere – også med engelsk. Men obligatorisk tysk fra 6. klasse og muligheden for fransk eller et andet fremmedsprog for alle elever vil give sprogundervisning den tiltrængte saltvandsindsprøjtning og skabe 3 vindere i folkeskolen, som det er blevet illustreret af vores tegner her på siden. I en årrække har alle andre fremmedsprog end engelsk været i krise. Vi opfordrer til, at denne onde spiral nu brydes. Det skal også ske i de videregående uddannelser. Men det brede grundlag for befolkningens sprogkompetencer lægges i folkeskolen. Det er her vi skal begynde! Og så vidt vi kan se, er det nu eller aldrig. Hvis man nu, som regeringen foreslår, fylder elevernes skoledag op med flere timer i flere fag og med andre aktiviteter, så bliver der ikke fremadrettet plads til nye reformer med endnu flere timer. Også derfor står vi sprogpolitisk ved en korsvej. Det er virkelig nu, den onde spiral skal brydes!